

Liikenne- ja viestintäministeriö
Kirjaamo

kirjaamo@lvm.fi
maija.ronka@lvm.fi

LAUSUNTO

1 (4)

19.2.2016

Lausuntopyyntö 27.1.2016, LVM/1996/13/2015

LAUSUNTO LUONNOKSESTA VALTIONEUVOSTON PERIAATEPÄÄTÖKSEKSI DATAN HYÖDYNTÄMISESTÄ LIIKETOIMINNASSA – MASSADATAN JA MYDATAN STRATEGISET LINJAUKSET

Liikenne- ja viestintäministeriö on pyytänyt Elinkeinoelämän keskusliitto EK:lta lausuntoa luonnoksesta periaatepäätökseksi massadatan ja mydatan strategisista linjauksista ja toimista.

EK kiittää mahdollisuudesta lausua asiasta ja esittää seuraavaa.

EK näkee myönteisenä sen, että dataintensiivinen liiketoiminta ja sen kehittäminen on korkealla valtioneuvoston agendalla. Ilmiötä ei voida pitää kuitenkaan uutena liiketoimintamahdollisuutena. Lukuisat yritykset Suomessa ja maailmalla ovat rakentaneet jo vuosikautia dataintensiivistä liiketoimintaa, koska data mahdollistaa yritysten näkökulmasta lisäarvon tuottamisen kuluttaja- ja yritysasiakkaille. Samalla tästä seuraa, että dataa ei pidä pelkästään nähdä itseisarvoisena teknologis-teollisena elementtinä sillä se kytkeytyy asiakassuhteisiin ja -rekistereihin sekä erilaisiin yritysekosysteemeihin perustuen sopimuksiin, investointeihin, kehittämisyyhteistyöhön ja määrätietoiseen datajalostukseen. Valtioneuvoston toimissa ja linjauksissa on hyvä tunnistaa nämä lähtökohdat.

EK katsoo, että linjauksissa on tärkeä huomioida yritysten rooli datan hallitsijana, investoijana, ja jalostajana. Yrityksissä on jatkuvasti käynnissä esimerkiksi yrityksen asiakasdataan perustuvia kehityshankkeita, joissa datan jalostamisen hyötyjä jalkautetaan uusin tavoin asiakkaille parempina palveluina. Kaupallisesti syntyneen datan hyödyntämisen tulisi tapahtua aina kaupallista lähtökohdista ja osapuolten välisiin sopimuksiin perustuen.

EK katsoo, että julkisen vallan roolin kirkastaminen ja selkeyttäminen dataliiketoiminnan kehittämisessä on olennaista. Keskeisintä olisi, että julkinen valta (valtioneuvosto, valvontaviranomaiset omassa toiminnassaan) keskittyvät datan hyödyntämistä häiritsevien ongelmien ratkaisuun ja esteiden madaltamiseen ja vapaaehtoisten toimien kannustamiseen. Ehdotusten määrittely, jatkojalostaminen ja toimeenpano on syytä toteuttaa tiiviissä yhteistyössä elinkeinoelämän ja eri hallinnonalojen kanssa.

Osaaminen ja kasvu
Jari Konttinen

19.2.2016

1. Sääntely ja datapolitiikka

Sääntelyn ja datapolitiikan osalta fokuksen tulisi olla siinä, että mahdollistetaan mahdollisimman hyvin datan hyödyntäminen yrityksissä. Luonnoksessa nostetaan esille tietosuoja-asetus, joka on suoraan sovellettavaa oikeutta. Siltä osin, kun se jättää kansallista liikkumavaraa, on liikkumavara tärkeä hyödyntää siten, että tuetaan datan hyödyntämistä muun muassa asiakas-keskeisen liiketoiminnan välineenä.

Luonnoksessa viitataan riskienhallintaan ja vakuutuspalveluiden kehittämiseen. Tätä voidaan pitää hyvänä tavoitteena, mutta vakuutusratkaisujen kehittäminen on jätettävä markkinaehtoisena kehityksen ja kysynnän varaan.

EK katsoo, että ehdotukset datan jakamisen vaatimuksille liittyen julkisiin tukiin, kansallisiin hankkeisiin osallistumiseen tai toimiluvan varaisen yritystoiminnan osalta tulisi arvioida äärimmäisen kriittisesti. Esimerkiksi toimiluvan alainen yritystoiminta ei voi olla peruste liiketoiminnan kannalta merkittävän tiedon jakamiselle. Samoin asettamalla ylimääräisiä vaatimuksia esimerkiksi julkisella T&K -tuella toteutettaviin hankkeisiin (esimerkiksi Tekes-hankeet) voi vähentää yritysten kiinnostusta osallistua tällaisten hankkeiden toteutukseen.

Luonnoksessa viitataan tietosuojan vaatimusten osalta toimijoita kokoavaan avoimeen keskustelufoorumiin liikenne- ja viestintäministeriön vetämänä. EK toteaa, että foorumin lisäarvo jää luonnoksessa epäselväksi.

EK tukee vahvasti datatalouden kyvykkyyksien kasvattamista ja panostuksia opetukseen, huippututkimukseen ja innovaatiotoimintaan. Ehdotuksia osaamiskeskittymän organisoinnille, huippukyvykkyyksien kehityspolkujen rakentamiselle, koulutuksen kehittämiseksi sekä tutkimusinfrastruktuurien panostuksille voidaan pitää hyvinä. Tämä kuitenkin myös edellyttäisi, että hallitus huomioi talousarvioesityksissään lisäpanostustarpeet niin massadatan hyödyntämisen kuin muiden digitaalisuutta edistävien kärkihankkeiden toimenpiteiden edistämiseksi. Jo olemassa olevat keskittymät ja verkostot (Fimeccin ja Digilen -ohjelmat, FIIF jne.) tulee hyödyntää täysimääräisesti.

Tietopohjan ja tilastoinnin kehittämisen tarpeet ovat ilmeiset, johon tulee panostaa jatkossa varsin monimutkaisen ja toimialoista riippumattoman ilmiön hahmottamisessa. Suomi voisi lisäksi aktiivisesti ajaa tilastoinnin kehittämistä Euroopan unionissa.

Linjausluonnoksessa mainitaan, että datalous olisi nostettava tutkimus- ja innovaatiotoimintaan rinnastettavaksi politiikka-alueeksi. EK:n näkemyksen mukaan tämä on liian kapeasti ilmaistu. Tässä yhteydessä tulisi puhua digitaalitaloudesta, käsittäen laajemmin ilmiön kuin pelkästään massadatan analyysin.

Osaaminen ja kasvu
Jari Konttinen

19.2.2016

2. Datan palveluinfrastruktuurin ja käytänteiden kehittäminen

EK korostaa, että MyData-kehittämishankkeissa on tärkeä ottaa huomioon yrityskentän näkemykset laaja-alaisesti ja erityisesti niiden toimijoiden näkemykset, jotka jo aktiivisesti ovat investoineet datan keräämiseen ja jalostukseen. Kuten edellä mainittu, pohdittavien toimenpiteiden tulee perustua vapaaehtoisuuteen ja sopimusvapauden periaatteisiin.

Linjausluonnoksessa todetaan, että valtio voi ottaa rahoituksellista tai omistuksellista roolia kansallisten infrastruktuurien ja markkinoiden avaamiseksi. EK katsoo, että investoinneilla tulee olla riittävä markkinatodistus ja tässä yhteydessä olisi syytä hyödyntää ensisijaisesti nykyisiä elinkeinopoliittisia instrumentteja – ml. Tekes, Finnvera, Teollisuussijoitus ja EU:n instrumentit, ml. Euroopan strategisten investointien rahasto (ESIR).

Datan anonymisoinnin ja pseudonymisoinnin kehittämistä ensisijaisesti käyttötapausten avulla, toisilta oppimisen ja yhteistyön kautta voidaan pitää hyvänä tavoitteena. Mahdollisesti valtion toimesta kehitettävien anonymisointipalveluiden ei tule kilpailla jo markkinoilla olevien ratkaisujen tai yksityisen sektorin osaamisen kanssa.

EK tukee linjausluonnoksen tavoitetta, jossa velvoitettaisiin ja kannustettaisiin eri hallinnonaloja tehostamaan julkisten tietoaisteistojen ja rajapintojen tarjontaa valtionvarainministeriön ohjaamana. Tässä keskeistä on kansallisen palveluväylän/-arkkitehtuurin onnistunut toteutus – mukaan lukien tästä säädetty laki.

Luonnoksessa mainitaan viranomaisen julkisen ja yksityisen sektorin datan integraattorina sekä vastavuoroisuuden periaate. Analyysissa tulisi kuitenkin erottaa toisistaan viranomaisten hallussa olevan datan yhdistely ja sitten toisaalta julkisen ja yksityisen datan yhdistely tai sen vaatimukset. Vastavuoroisuuden periaate olisi myös määriteltävä tarkemmin, ottaen huomioon eri toimialojen ominaispiirteet. Esimerkiksi kliinisessä lääketutkimuksessa datan jakaminen vastavuoroisuuden pohjalta avoimien rajapintojen kautta voi muodostua riskiksi jos aineistoa ei osata tulkita tai käyttää. Lisäksi ongelmia voi liittyä potilaan antamiin suostumuksiin, jos tutkimusaineistoa käytetään toisen organisaation toimesta muunlaiseen tutkimustyöhön.

3. Dataa hyödyntävän analytiikka-, palvelu- ja sovelluskehityksen edistäminen

EK pitää tämän luvun linjauksia pääosin kannatettavina. Kansainvälisessä kilpailussa pärjääminen edellyttää, että resursseja ja kykyä datan hyödyntämiselle lisätään koulutuksen, tutkimuksen ja kansainvälisen vaikuttamisen kautta.

Uusia keskittymiä ja verkostoitumislustoja pohdittaessa on syytä huomioida olemassa olevat verkostot (mm. SHOK:it, FIIF jne.), joissa yritykset ja tutkimusorganisaatiot ovat jo pitkään kehittäneet yhdessä dataa ja digitalisuutta hyödyntäviä toimintamalleja ja liiketoiminta-aihoita.

Osaaminen ja kasvu
Jari Konttinen

19.2.2016

Tehokkaampi eurooppalaisten tutkimusohjelmien hyödyntäminen on hyvä tavoite – erityisesti tilanteessa jossa kansallista julkista T&K-rahoitusta (Teke-sin avustukset) on tuntuvasti leikattu. On keskeistä strategisesti pohtia sekä vaikuttamista tutkimusohjelmien sisältöön, että ”voittavien” konsortioiden rakentamista tutkimusrahoituksen tehokkaalle kotiuttamiselle. Tässä hyvänä pohjana voivat toimia edellä mainitut jo olemassa olevat verkostot. Lisäksi startup-yritysten kytkeminen näihin verkostoihin tai yleisimmin yhteistyöhön isojen yritysten kanssa voisi vauhdittaa merkittävästi uusien datalähtöisten ratkaisujen ja palvelujen kehittämistä Suomessa.

Kunnioittavasti

Elinkeinoelämän keskusliitto EK
Osaaminen ja kasvu

Riikka Heikinheimo
Johtaja